

بوم‌شناسی تخیلاتِ کودکی (مجموعه مقالات)

ترجمه:

ناهد رضا زاده

گردآورنده:

محمد عظیمی

نقاشی‌ها:

علی نورپور

عظیمی، محمد، ۱۳۵۶-	سرشناسه:
بوم‌شناسی تخیلات کودکی (مجموعه مقالات)/گردآورنده محمد عظیمی؛	عنوان و نام پدیدآور:
ترجمه ناهید رضازاده؛ نقاشی‌ها علی نورپور.	مشخصات نشر:
مشهد: جهاد دانشگاهی، واحد مشهد	مشخصات ظاهری:
۱۷۲ص: مصور.	فروست:
انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد؛ ۵۷۴. علوم انسانی؛ ۸۳.	شابک:
4-477-324-964-978 ۵۹۰۰۰۰ ریال	وضعیت فهرست نویسی:
فیبا	یادداشت:
کتابنامه.	موضوع:
تخیل در کودکان -- مقاله‌ها و خطابه‌ها	موضوع:
Imagination in children --* Addresses, essays, lectures	موضوع:
محیط زیست و کودکان -- مقاله‌ها و خطابه‌ها	موضوع:
Children and the environment --*Addresses, essays, lectures	موضوع:
رضازاده، ناهید، ۱۳۶۴-	شناسه افزوده :
نورپور، علی، ۱۳۶۷-، تصویرگر	شناسه افزوده :
جهاد دانشگاهی. واحد مشهد. انتشارات	شناسه افزوده :
BF ۷۲۳	رده بندی کنگره
۱۵۵/۴۱۳	رده بندی دیویی:

www.ketab.ir

انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد
 مشهد، میدان آزادی، پردیس دانشگاه، سازمان مرکزی جهاد دانشگاهی خراسان رضوی
 ص. پ. ۹۱۷۷۵-۱۳۷۶ تلفن: ۳۸۸۳۲۳۶۷ دفترپخش: ۳۸۸۲۹۵۸۹
 فروشگاه یک: ۳۸۴۱۸۰۷۰ فروشگاه دو: ۳۸۸۲۹۵۸۹ فروشگاه سه: ۳۸۴۰۳۴۶۳
 www.jdmpress.com info@jdmpress.com

بوم‌شناسی تخیلات کودکی (مجموعه مقالات)
 ترجمه: ناهید رضازاده؛ گردآورنده: محمد عظیمی
 نقاشی‌ها: علی نورپور/ صفحه‌آرایی: میثم باقری/ عکس روی جلد: پوریا قلیچ‌خانی
 چاپ: نیکو/ صحافی: حافظ

چاپ اول/ زمستان ۱۴۰۰ / ۱۰۰۰ نسخه / شماره نشر ۵۷۴
 شابک ۴-۴۷۷-۳۲۴-۹۶۴-۹۷۸ ISBN: 978-964-324-477-4

کلیه حقوق نشر برای ناشر محفوظ است.
 قیمت: ۵۹۰.۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

پیشگفتار | عبدالحسین وهابزاده // ۹

مقدمه | محمد عظیمی // ۱۳

بخش اول // ۲۹

بوم‌شناسی تخیلات کودکی از ادیت کاب | این شپرد // ۳۱

نبوغ کودکی: زندگی و تفکرات ادیت کاب | سالی شوین // ۳۷

بوم‌شناسی تخیلات کودکی از ادیت کاب | دروکلاری // ۶۳

بخش دوم // ۷۱

بوم‌شناسی تخیلات کودکی | ادیت کاب // ۷۳

بخش سوم // ۹۳

بوم‌شناسی حافظه محیطی | لونیس چاولا // ۹۵

سعی کن به یاد بیاوری | دیوید سویل // ۱۲۵

کودکان، فرهنگ و ادیت کاب | مارگارت مید // ۱۵۵

پیشگفتار*

آخرین کتابم با عنوان «کودک و طبیعت» یک درسنامه برای مربیان و فارغ التحصیلان دانشگاه‌هاست که بتوانند با کودکان کار کنند، البته من همیشه دوست داشته‌ام با کودکان کار کنم، ذهنم به تازگی سراغ مدوسه طبیعت نرفته، من تقریباً از همان زمان که در دانشگاه بوم‌شناسی می‌خواندم و نخستین مقاله را درباره رابطه کودک و طبیعت به نام «The Ecology of Imagination in Childhood» که متعلق به ادیت کاب بود خوانده بودم، ذهنم معطوف به این موضوع شد. زمانی که این بحث هنوز به صورت یک رشته تحصیلی تمام عیار در نیامده بود. مطالعات شخصی ادیت کاب، او را به این نتیجه رسانده بود که تجربه طبیعت در کودکی بر احساسات و انگیزش‌های کودکان تأثیرات عمیقی می‌گذارد، به نحوی که برای تمام عمر می‌ماند. این مقاله را من ۴۴ سال پیش خواندم بعد از آن هم به این موضوع علاقه داشتم مثلاً در کتاب «بوم‌شناسی، علم عصیانگر»^۱ یکی از مقالاتی که ترجمه کردم به همین موضوع می‌پردازد به نام

* بریده‌ای از یک مصاحبه با عبدالحسین وهاب‌زاده

۱. این کتاب یکبار توسط نشر جهاد دانشگاهی مشهد (۱۳۹۳) و یک بار هم توسط نشر چشمه (۱۳۸۱) منتشر گردیده است.

«کودکی به یاد مانده»، منتها در بوم‌شناسی هم این بحث وجود دارد که انسان تأثیراتی از زیستگاه اجدادی‌اش - که میلیون‌ها سال در آن زندگی کرده - می‌گیرد که این تأثیرات دیرپا هستند من اینها را می‌دانستم اما به نظرم نمی‌آمد این کاری باشد که مسئولیتش با من باشد و فکر می‌کردم این موضوع مربوط به صاحبان تعلیم و تربیت است و باید صاحب‌نظران آن رشته سراغ آن بیایند، ولی از یک جایی به بعد احساس کردم که در تعامل با دانشجوها انگار دارم در زمین شوره‌زار سنبل می‌کارم. دانشجوهای ما هیچ گونه احساسات و عواطفی نسبت به طبیعت از خودشان نشان نمی‌دهند مگر همان‌هایی که پیشینه تعامل با طبیعت یا تبار روستایی دارند و بعد بیشتر روی این موضوع متمرکز شدم و به این نتیجه رسیدم که این نازک‌طبعی را باید کنار بگذارم که این رشته من نیست، چرا که عملاً کسی دیگری را ندیدم که بیاید تمام عیار خودش را درگیر این مسأله کند. به نظرم می‌آمد که ما داریم جوان‌هایمان را از دست می‌دهیم، نسل جدید رابطه‌شان با طبیعت کم است و همه توانایی‌هایی که باید در این تعامل با طبیعت شکل بگیرند از دست می‌دهند، یعنی استعدادهای حسی، حرکتی، شناختی و عاطفی‌شان ناقص می‌ماند و چون با هم در طبیعت نیستند و بودنشان فقط در کلاس‌هاست اینها تجربه اجتماعی هم به دست نمی‌آورند چون کلاس جای تجربه اجتماعی نیست. کودک در طبیعت می‌تواند تجربه اجتماعی را به دست بیاورد. مطالعات روانشناسان نشان می‌دهد که بسیاری از ناهنجاری‌های اجتماعی ما، نداشتن روحیه کارهای جمعی، تحمل نکردن دیگران و خودخواهی به خاطر بزرگ‌شدن در فضای بسته است. حالا اینها همه یک طرف، من به عنوان یک بوم‌شناس که به سرنوشت میراث‌های طبیعی و محیط زیست خودمان علاقه‌مند بودم می‌دیدم اینهایی که از دانشگاه‌های ما فارغ‌التحصیل می‌شوند و پیشینه تجربه با طبیعت در کودکی نداشتند هیچ

میلی برای نجات طبیعت ندارند، یعنی قطع این رابطه با طبیعت یک معامله دو سر باخت است یعنی هم نسل‌ها می‌بازند و هم طبیعت می‌بازد. لذا به نظرم آمد باید از یک جایی شروع کنیم. حالا اینکه من به اندازه کافی برای این کار ذیصلاح هستم یا نه، به نظرم آمد که باید شروع کنم، شاید کسانی که صاحب صلاحیت هستند بعدها بیایند و کار را از دست من بگیرند و ادامه بدهند.